

זבחים פג

עניין: המזבח מקדש את הראוי לו
- היא העולה

בן פורת יוסף לבעל התולדות יעקב יוסף

דרשת שבת הגדול תקכ"ה

והטעם ביאר הפסוק עצמו, היא העולה, ר"ל כי תיבת היא יש לו ב' משמעות, א' לשון מיעוט כפירוש התוספות, ב' היא בהווייתה תהא כסברת רש"י, ושניהם אמת, כי זה נמשך מזה, היא שהוא מיעוט גורם לזה העולה במעלות הנ"ל שאם עלה לא ירד רק נשאר בהווייתה, משא"כ כשאנו ממעט עצמו במעלות אלו רק מתגאה בו להתגדר במעלות האלו על זולתו, אז המעלות האלו נחשבו לחסרון ואם עלה ירד, כמפורש בש"ס דפסחים הנ"ל אם חכם חכמתו מסתלקת וכו', וכן אמרו ש"ס דנדרים פרק ז' (נא) ומבמות הגיא (נמדנל כא, כ) שאם נתגאה קב"ה משפילו וכו'.

ובזה יובן קושיית תוספות על רש"י, כי מה שפירש רש"י היא בהווייתה תהא, הוא נמשך מזה שפי' תוספות היא מיעוטא, כי מה שזה סותם זה מפרש, ושניהם לדבר אחד נתכוונו, והוא כמו סוגית אל תקרי וכו', דמפרשי' דאי אפשר לקרות כך כי אם שיקרא תחלה כך וכו', והכי נמי מבואר כך, והבן. ויצא מוסר מזה, דאם מתפאר בחכמה א"כ אינו חכם, דמסתלקת כנ"ל.

ומעתה לפי זה על כרחך מוכרח לפרש ש"ס דנדרים ענוה עם כל א' עם חכמה ועם וכו', דאל"כ קשה, דאמרו בש"ס דפסחים פ"ו (טו:) אמר רב יהודא אמר רב כל המתיהר אם חכם הוא מסתלקת חכמתו ממנו, ואם נביא הוא נביא[ו]תו מסתלקת ממנו, חכם מהלל, ונבואה מדבורה וכו', יעו"ש. ואי ס"ד מה דאמרו חכם, הכוונה גם שאינו עניו רק מתיהר ומתפאר בחכמה, א"כ חכמתו מסתלקת ונבואתו מסתלקת, ואיך יהי' נביא[ו]תו בקביעות לפי דברי הרא"ש הנ"ל, אלא ע"כ צריך לומר ענוה עם חכמה קאמר, אז אפשר שיהיה נביא בקביעות שישאר בהווייתה חכמה ונבואה, ואתי שפיר.

ובזה יובן קושיית התוספות על רש"י, כי הפסוק עצמו ביאור קושיית התוספות הנ"ל, וזהו צחות לשון הפסוק צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה היא העולה, ר"ל זאת שהוא מיעוט, היינו בחי' ענוה ושפלות, הוא תורת העולה, כי מדה זו הוא עיקר לכל תורת העולים במעלת חכמה ועושר וגבורה[ה], שאז נחשבו למעלות ומתנות, משא"כ בלא ענוה נחשבו לחסרונות.

ופירש רש"י (ד"ה היא העולה) היא - בהווייתה תהא, שאם עלה לא ירד. והקשו התוספות (ד"ה היא העולה) דלקמן (פד.) דרשינן היא (מעוטה) [מעוטא] ולא רבויא, אלא תנא אזאת תורת העולה סמוך, עכ"ל. ויש לתרץ תמיהת התוספות. ועוד יש לתמוה, דרש"י עצמו פירש לקמן (פד.) ד"ה זאת היא העולה היא מעוטא, ואיך פירש רש"י כאן שהוא רבויא בהווייתה תהא, וכושיית התוספות.

אמנם יש לפרש עוד, דרימז הרמב"ם בזה מוסר השכל, דכתבתי במ"א"י ביאור ש"ס דנדרים פ"ד (לג.) אמר רבי יוחנן אין הקב"ה משרה שכינתו אלא על חכם גבור עשיר ועניו וכולם ממש וכו'. והקשה הר"ן (ד"ה טו,) בשלמא חכם ועניו שפיר, אבל גבור ועשיר מה שייד לנבואה, וכי תימא גבור כובש את יצרו וכו', זה אינו הא יליף ממש שהיה גיבור ממש ועשיר ממש. והעולה משם, כשיש ענוה עם כל א' אז למעלה יחשב, משא"כ וכו'. וה"ה לאידך גיסא, דוקא כשיש לו מעלות הנ"ל ואפילו הכי הוא עניו אז למעלה יחשב מדת ענוה, משא"כ בלאו הכי וכו', וז"ש וכולם יליף ממש שהיה לו כל המעלות הנ"ל ואפילו הכי היה עניו, אז נתעלה במדת ענוה וכו'.

WHATSAPP

EMAIL

PODCAST

TORAHANYTIME

ALLDAF

DAFYOMIPORTAL

KOLHALASHON